

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Програма

Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні вектори розвитку аграрної науки»
яка присвячена 150-річчю створення
Херсонського державного аграрно-економічного
університету

17-18 вересня 2024 р.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

Дата: 17 вересня 2024 року

Час: 10.00 – 12.00

<https://us04web.zoom.us/j/8765311485?pwd=TcBhUNUmobSrG9jMuMcmLirboaywG5.1&omn=79891864751>

Ідентифікатор конференції: 8765311485

Код доступу: 2025

Модератор – **Лавренко Сергій Олегович**, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності, Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна (lavrenko_s@ksaeu.kherson.ua)

1. Вступне слово

Юрій КИРИЛОВ, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН, ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету (Україна)

2. Вітальне слово

Юрій ЛУПЕНКО, український економіст, вчений у галузі аграрної економіки; доктор економічних наук, професор, дійсний член (академік), віцепрезидент Національної академії аграрних наук України, директор Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (Україна)

3. Вітальне слово

Олександр ГАЙДУ, кандидата наук з державного управління, народний депутат Верховної Ради ІХ скликання, Голова Комітету з питань аграрної та земельної політики

4. Моніторинг агрометеорологічних умов із застосуванням даних дистанційного зондування землі

Раїса ВОЖЕГОВА, д. с.-г. н., професор, академік НААН, директор Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН (Україна)

5. Синергія рішень для переходу до сталого розвитку та циркулярної економіки в проектуванні закладів харчової промисловості

Олена СТРИГУНІВСЬКА, доктор наук, доцент, Гірничо-металургійна академія ім. Станіслава Сташица в Кракові (AGH University of Science and Technology in Kraków) (Польща)

6. Міжнародна співпраця Німеччина - Україна

Кай КАРСТЕНСЕН, доктор наук, професор економетрики в Університеті Крістіана Альбрехта в Кілі та професор зовнішніх досліджень в Інституті IFO в Мюнхені, член Європейської консультативної ради з управління статистикою (ESGAB) (Німеччина)

Карстен ШУЛЬЦ, доктор наук, професор, Декан факультету бізнесу, економіки та соціальних наук Кільського Університету ім. Крістіана Альбрехта (Німеччина)

Анна ТІТОВА, доктор наук, Керівник Міжгалузевого центру статистики Кільського Університету ім. Крістіана Альбрехта (Німеччина)

Мартіна ШМОДЕ доктор наук, Керівник Міжнародного центру Кільського Університету ім. Крістіана Альбрехта (Німеччина)

Ульф КАМПФЕР, доктор наук, Лорд-Мер м. Кіль (Німеччина)

Ральф Шнайдер, доктор наук, професор, Віце-президент з міжнародних питань Кільського Університету ім. Крістіана Альбрехта (Німеччина)

7. Технології майбутнього

Артем ШУТКА, менеджер-директор, CEA Farm SIA, м. Рига (Латвія)

8. Проєкти співпраці USAID АГРО

Сергій КУБАХ, кандидат технічних наук, керівник напрямку земельної реформи Програми USAID АГРО (Україна)

9. Міжнародна підтримка міжнародних наукових проєктів

Діанна БЕРІНГ, доктор філософії, помічник декана та директор Ag Sciences Global, Коледж сільськогосподарських наук, Університет штату Пенсільванія (США)

10. Перспективи розвитку аграрного сектору економіки України

Олександр ГАВРИЛЕНКО, директор Агенції регіонального розвитку Кіровоградської області, Голова ГО «Комітет сприяння розвитку інформаційного суспільства», заступник голови «Асоціації платників податків України» в Кіровоградській, Депутат Фортечної районної ради міста Кропивницький, Радник голови Кіровоградської обласної ради (з питань регіонального розвитку, формування комунікацій з об'єднаними територіальними громадами, інформатизації), експерт Team Europe Україна (ініціатива представництва ЄС щодо популяризації європейських цінностей, євроінтеграції) (Україна)

11. Особливості здійснення фінансово-економічної діяльності у сільськогосподарській сфері під час дії правового режиму воєнного стану

Ельжбета ЖИВУЦЬКА-КОЗЛОВСЬКА, кандидатка юридичних наук, асоційована професорка, незалежний науковий співробітник Поморської вищої школи у Старогарді Гданському (Республіка Польща)

12. Розвиток меліорації в Україні

Михайло ЯЦЮК, кандидат географічних наук, директор Інституту водних проблем і меліорації НААН (Україна)

13. Комунікація як особливий тип взаємодії в освітньому середовищі

Лариса КАЛМИКОВА, академік Національної академії Вищої освіти України, доктор психологічних наук, професор, завідувач психології і педагогіки дошкільної освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі (Україна)

- 13. Організація управлінського обліку в аграрних підприємствах для оптимізації управління**
Мармуль Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор, Університет Григорія Сковороди в Переяславі (Україна).
- 14. Контроль і нагляд у публічному управлінні та їх особливості**
Правоторова Ольга Михайлівна, доктор юридичних наук, професор, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 15. Соціальна відповідальність агробізнесу в системі бухгалтерського обліку**
Скрипник Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 16. Practices of Integrating Social Responsibility into Human Resource Management Strategies for Sustainable Development in Agribusiness Enterprises**
Іванова Наталя Сергіївна, доктор економічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 17. Роль капітальних інвестицій у забезпеченні сталого розвитку агропромислового комплексу в умовах цифровізації та глобальної інтеграції**
Лебідь Олександр Васильович, Вінницький національний аграрний університет (Україна).
- 18. Інтеграція блокчейн-технологій у систему управління агропромисловими підприємствами: перспективи та загрози**
Кириченко Наталя Валеріївна кандидат економічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна),
Лобода Олена Миколаївна кандидат технічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 19. Further education agrarian sector in great britain: reasons for choosing**
Совач Катерина Олегівна, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 20. Психологічні аспекти HR менеджменту організацій**
Вовк Валентина Олегівна, кандидат психологічних наук, Тернопільський національний педагогічний університет (Україна).
- 21. Формування професійної мовленнєвої компетентності фахівців аграрного сектору**
Варнавська Інна В'ячеславівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 22. Роль соціального підприємництва в розвитку аграрної сфери України**
Тарасюк Алла Василівна, кандидат економічних наук, доцент, Херсонський національний технічний університет (Україна).
- 23. Use of artificial Earth satellites in monitoring the movement of marine fishing navigation**
Коржов Євген Іванович, доктор філософії, кандидат географічних наук, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 24. Формування професійної майстерності економістів-педагогів у процесі фахової підготовки.**
Чепок Роман Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 25. Застосування BIG DATA для підвищення ефективності державного управління в Україні: проблеми та перспективи**
Скібіна Тетяна Ігорівна, кандидат економічних наук, доцент, Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна).
- 26. Сучасні виклики до гнучкого менеджменту у воєнний період**
Пляскіна Альона Ігорівна, кандидат економічних наук, доцент, Херсонський національний технічний університет (Україна).
- 27. Бюджетно-податкова політика агропромислової сфери України**
Рябініна Наталя Олексіївна, доктор філософії соціальних наук, старший науковий співробітник, Інститут продовольчих ресурсів НААН України (Україна).

Сертифікат

Олександр ЛЕБІДЬ

учасника(ці) Міжнародної науково-практичної конференції

«Сучасні вектори розвитку аграрної науки»,

присвяченій 150-річчю створення Херсонського
державного аграрно-економічного університету,

17-18 вересня 2024 р.

(0,5 кредиту ЄКТС / 15 годин)

Ректор ХДАЕУ

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Юрій КИРИЛОВ

Сергій ЛАВРЕНКО

До
150

річчя створення
Херсонського
державного
аграрно-
економічного
університету

ДОПОВІДЬ

Лебідь Олександр Васильович,
асистент кафедри економічної кібернетики
та цифрової економіки
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця

РОЛЬ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сталий розвиток агропромислового комплексу (АПК) є важливою умовою економічного та соціального добробуту, зважаючи на його значення у забезпеченні продовольчої безпеки. В умовах цифровізації та глобальної інтеграції капітальні інвестиції стають ключовим фактором для підвищення ефективності, інноваційності та конкурентоспроможності галузі.

У сучасних умовах глобальної інтеграції та стрімкої цифровізації агропромисловий комплекс (АПК) стикається з новими викликами та можливостями, що вимагають значних капітальних інвестицій. Інвестиції відіграють вирішальну роль у забезпеченні сталого розвитку АПК, спрямовуючи ресурси на модернізацію виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій та підвищення ефективності управління. В умовах цифрової трансформації аграрного сектора капітальні інвестиції сприяють впровадженню передових цифрових рішень, які оптимізують процеси виробництва, збуту та логістики, забезпечуючи більш ефективне використання ресурсів. Крім того, вони є важливим інструментом для підвищення конкурентоспроможності АПК на міжнародному ринку, сприяють інтеграції українських підприємств у глобальні ланцюги постачання. З огляду на стратегічне значення агропромислового комплексу для економіки України, залучення капітальних інвестицій стає необхідною умовою для його довгострокового сталого розвитку, що включає екологічну, економічну та соціальну складові [1].

Капітальні інвестиції – це довгострокові вкладення у створення, модернізацію, розширення та реконструкцію основних засобів, зокрема:

- сільськогосподарської техніки та обладнання;
- будівництва інфраструктури (зберігання, транспортування, переробки);
- впровадження цифрових технологій (Big Data, IoT, автоматизація).

Ключові напрями інвестицій:

1. Підвищення продуктивності через використання інноваційної техніки.
2. Впровадження екологічно чистих технологій.
3. Розвиток систем зрошення, які враховують кліматичні зміни.

Умови глобальної інтеграції, зокрема угоди про вільну торгівлю, відкривають нові можливості для експорту продукції АПК. Проте для ефективного входження на міжнародні ринки необхідно:

- Модернізувати виробничі потужності, дотримуючись міжнародних стандартів.
- Інвестувати в сертифікацію та контроль якості продукції.
- Розвивати логістичну інфраструктуру.

Капітальні інвестиції в ці напрями дозволяють збільшити експортний потенціал та підвищити конкурентоспроможність на світових ринках.

Агропромисловий комплекс (АПК) України, як невід'ємна складова національної економіки, являє собою комплексну виробничо-економічну структуру, яка об'єднує різні сфери діяльності, пов'язані із сільським господарством, промисловістю, науково-виробничим сектором та освітою. Ця система орієнтована на виробництво, транспортування, зберігання, обробку та збут продукції аграрного сектора. Вона вирізняється своєю унікальною організацією та структурою серед інших міжгалузевих утворень, відіграючи ключову роль у соціально-економічному розвитку країни, забезпеченні добробуту населення, гарантуванні продовольчої безпеки та постачанні промисловості сировиною сільськогосподарського походження.

АПК України включає в себе сільське господарство як основну складову, галузі, що займаються виробництвом ресурсів і наданням послуг для агропромислового комплексу, а також сфери, пов'язані зі зберіганням, переробкою та збутом аграрної продукції. Важливою умовою розвитку АПК є капітальні інвестиції, які спрямовуються на модернізацію виробничих потужностей, впровадження новітніх технологій, підвищення продуктивності праці та покращення інфраструктури. Ці інвестиції відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності агропромислового комплексу та забезпеченні сталого економічного зростання.

У макроекономіці, при проведенні міждержавних порівнянь рівнів інвестиційного забезпечення економік, використовується відносний показник валового нагромадження капіталу, тобто обсяг капітальних інвестицій у відношенні до валового внутрішнього продукту. У розвинених країнах сільське господарство не лише підтримується морально, а й отримує значні цільові фінансові ресурси для прискорення науково-технічного прогресу, техніко-технологічної модернізації, підвищення продуктивності праці, а також вирішення соціальних та екологічних проблем. Однак, враховуючи, що до складу агропромислового комплексу входять підприємства різних галузей, які не завжди надають повні статистичні дані у відкритому доступі, зокрема щодо обсягів доданої вартості, практичне обчислення такого показника для міжгалузевих порівнянь є ускладненим [4].

Дослідження показують, що капітальні інвестиції у новітнє обладнання та технології можуть підвищити продуктивність праці в сільському господарстві на 30-50% внаслідок впровадження в сучасну техніку, автоматизовані системи управління та цифрові платформи дозволяє знизити витрати, збільшити врожайність та покращити якість продукції.

Інвестиції в екологічні проєкти сприяють раціональному використанню природних ресурсів, зменшенню негативного впливу на довкілля, впровадженню відновлюваних джерел енергії. **Приклади:**

- Будівництво біогазових установок для переробки відходів.

- Використання енергоефективних технологій у виробництві.

Капітальні інвестиції в екологічні технології та відновлювані джерела енергії допомагають зменшити вуглецевий слід АПК та сприяють виконанню міжнародних кліматичних угод, таких як Паризька угода. Це має важливе значення для довгострокової екологічної сталості та адаптації до змін клімату.

У передвоєнні роки більшість сільськогосподарських підприємств в Україні почали орієнтуватися на використання власних фінансових ресурсів для інвестиційних потреб. Згідно з дослідженням, проведеним науковцями, 93,3% опитаних сільськогосподарських підприємств придбали основні засоби у 2018 році, але лише 66,7% з них скористалися кредитами, і лише 26,7% залучили довгострокові кредити. Середнє значення співвідношення заборгованості (короткострокових і довгострокових зобов'язань перед банками) до активів для підприємств становило лише 0,126, з коливаннями від 0 до 0,448. Ці дані підкреслюють важливість прибутку як джерела інвестиційного забезпечення аграрних підприємств (рис.1) [3].

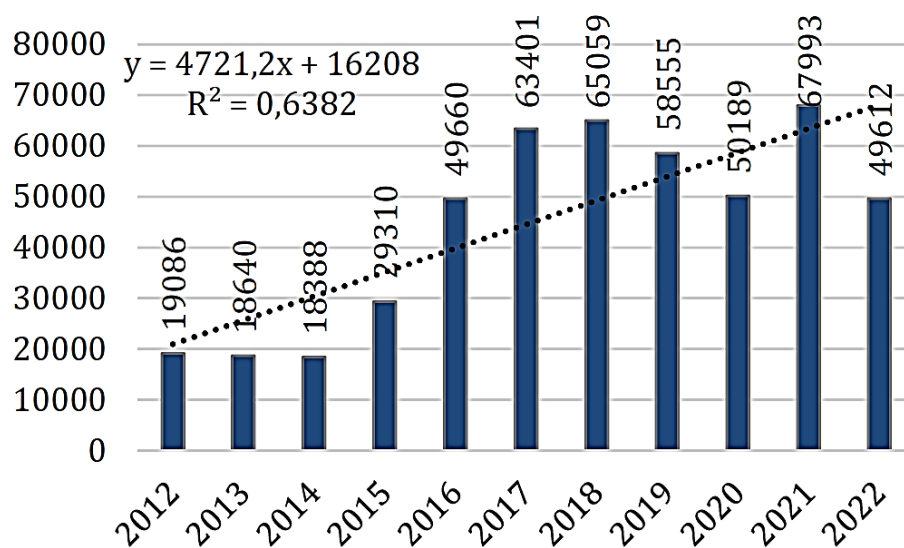

Рис. 1. Капітальні інвестиції у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних з ними послуг в Україні у 2012-2022 рр., млн грн

Джерело: [2]

Загалом спостерігається тенденція до зростання інвестицій, хоча вона не є стабільною. Пік інвестицій був досягнутий у 2021 році, але в 2022 році відбулося значне зниження. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,6382$, свідчить про помірний

зв'язок між роками та обсягом інвестицій. Це означає, що хоча загальна тенденція є висхідною, на інвестиційну активність впливали різні економічні та соціальні фактори, що призводили до коливань у різні роки.

На рис. 2 показано динаміку чистого прибутку сільськогосподарських підприємств у період 2012-2022 років.

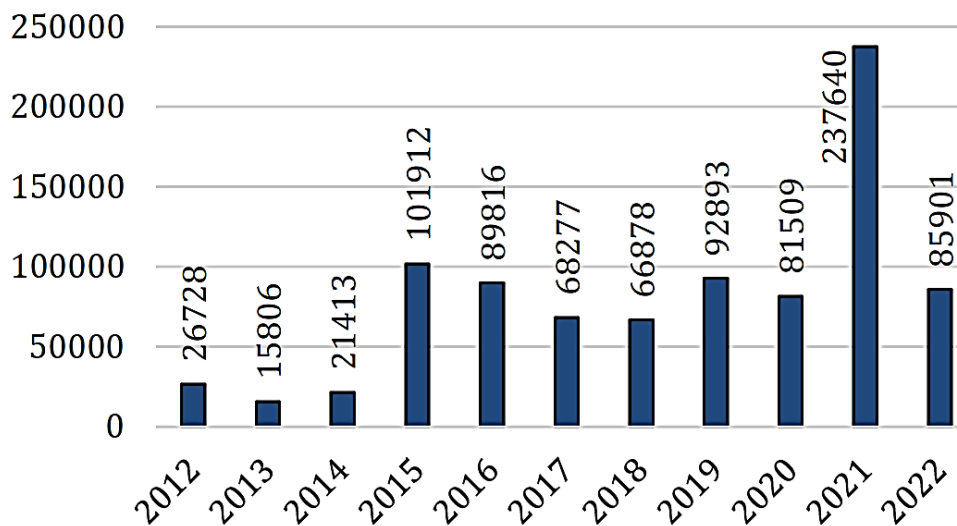

Рис. 2. Чистий прибуток підприємств галузі сільського господарства у 2012-2022 рр., млн грн

Джерело: [2]

Графік показує динаміку чистого прибутку сільськогосподарських підприємств у період з 2012 по 2022 роки. Протягом цього періоду прибуток демонструє значні коливання. Особливо помітний стрибок у 2021 році, де чистий прибуток суттєво перевищує показники інших років. У 2022 році прибуток знизився порівняно з піковим значенням, але залишився вищим за середній рівень попередніх років.

Капітальні інвестиції забезпечують:

- **Модернізацію виробничих потужностей.** Інвестування в сучасну техніку та обладнання дозволяє підвищити продуктивність та зменшити екологічний вплив.
- **Впровадження енергоефективних технологій.** Це сприяє зниженню витрат на енергоносії та зменшенню викидів парникових газів.
- **Інновації в сільському господарстві.** Інвестиції в науково-дослідні

розробки дозволяють розробляти нові сорти культур, ефективні добрива та засоби захисту рослин.

Водночас цифровізація відкриває нові можливості для використання капіталу:

- **"Розумне землеробство" (Smart farming).** Інвестиції в сенсори, дрони, супутниковий моніторинг та системи автоматизації допомагають оптимізувати використання ресурсів.
- **Big Data та аналітика.** Використання даних для прийняття рішень дозволяє прогнозувати врожайність, керувати ризиками та адаптуватися до змін клімату.
- **Цифрові платформи.** Інвестиції у платформи для продажу продукції дозволяють фермерам виходити на глобальні ринки та підвищувати прибутковість.

Вплив глобальної інтеграції на потреби в капітальних інвестиціях

- **Конкуренція на світовому ринку.** Інтеграція в глобальні ланцюги поставок вимагає модернізації виробництва та відповідності міжнародним стандартам.
- **Інфраструктурні проекти.** Інвестиції в логістичні центри, транспортну інфраструктуру та зберігання продукції забезпечують швидке і якісне постачання продукції на міжнародні ринки.
- **Фінансування та партнерство.** Глобальна інтеграція відкриває доступ до міжнародних інвестиційних фондів, грантів та кредитів.

Виклики та перспективи інвестицій в умовах цифровізації та інтеграції

- **Доступ до фінансових ресурсів.** Не всі сільськогосподарські підприємства мають змогу отримати необхідні кошти.
- **Ризики впровадження нових технологій.** Цифрові рішення потребують кваліфікованого персоналу та адаптації до умов місцевого господарства.

- **Розвиток людського капіталу.** Інвестиції в навчання та підготовку кадрів є ключовими для ефективного використання цифрових інновацій.

Капітальні інвестиції відіграють вирішальну роль у сталому розвитку агропромислового комплексу, сприяючи підвищенню його ефективності, екологічності та конкурентоспроможності. Цифровізація та глобальна інтеграція створюють нові можливості для використання капіталу, але водночас вимагають адаптації до нових умов. Інтегроване управління інвестиціями та інноваціями є важливим елементом розвитку галузі в довгостроковій перспективі.

Висновок. На основі проведеного аналізу встановлено, що капітальні інвестиції відіграють ключову роль у забезпеченні сталого розвитку агропромислового комплексу України в умовах цифровізації та глобальної інтеграції. Впровадження інноваційних технологій, модернізація виробничих процесів та підвищення ефективності управління сільськогосподарськими підприємствами сприяють зростанню продуктивності та конкурентоспроможності аграрного сектору. Однак, для досягнення стабільного економічного зростання та збереження екологічної рівноваги необхідно забезпечити подальший розвиток інвестиційної діяльності та підтримку з боку держави.

Список використаних джерел.

1. Гавловська Н. І., Рудніченко Є. М., Білань В. Ю., Лісовський І. В. Теоретичні основи управління інвестиційною діяльністю в умовах цифровізації економіки. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. Том 6. № 4. С. 10-16. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2021-4-1>.

2. Онегіна В.М., Петровський О.О. Прибуток та інвестиційне забезпечення сільськогосподарських підприємств в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024 рік. Том 9. № 2. С. 240-244. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-41>

3. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Onegina V., Megits N., Antoshchenkova V., Boblovskyi O. Outcome of capital investment on labor productivity in agriculture sector of Ukraine. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*. 2020, Volume 7. No. 1. P.12-25. DOI: <http://dx.doi.org/10.15549/jeecar.v7i1.355>